

Sygn. akt III Ca 58/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący:	SSO Katarzyna Kwilosz- Babiś (sprawozdawca) SSO Agnieszka Skrzekut SSO Tomasz Białka
Protokolant:	staż. Kinga Burny

po rozpoznaniu w dniu 17 maja 2017 r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa E. C. (1)

przeciwko J. C.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Gorlicach

z dnia 22 listopada 2016 r., sygn. akt I C 195/16

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 135 zł (sto trzydzieści pięć złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

(...)

Sygn . akt III Ca 58/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy w Gorlicach oddalił powództwo E. C. (1) przeciwko J. C. o zapłatę kwoty 700 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za usunięcie przez pozwanego dwóch słupków ogrodzeniowych i dwóch tui (pkt I.), obciążył powódkę E. C. (1) kosztami procesu i pozostawia ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu (pkt II.).

Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskiem z dnia 19 czerwca 2015 r. (data wpływu), zarejestrowanym pod sygn. akt I Ns 567/15 J. C., S. C. (1), S. C. (2) wystąpili o stwierdzenie zasiedzenia służebności przechodu, przegonu i przejazdu przez działkę nr (...) w W., objętą KW nr (...). Tutejszy Sąd postanowieniem z dnia 25 czerwca 2015 r. udzielił zabezpieczenia roszczenia wniosku w ten sposób, że do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie nakazał uczestniczce E. C. (1) umożliwić wnioskodawcom J. C., S. C. (1), S. C. (2) na wykonywanie przejazdu, przechodu i przegonu przez działkę ew. (...) położoną w W. po istniejącym na niej szlaku drożnym, zakazując uczestniczce E. C. (1) zagradzania tego szlaku drożnego, stawiania przeszkód, w tym ogrodzenia, bram i czynienia wnioskodawcom jakichkolwiek przeszkód uniemożliwiających wykonywanie swobodnego przejazdu, przechodu i przegonu. Powyższe postanowienie zostało doręczone pełnomocnikowi wnioskodawców w dniu 1 lipca 2015 r., natomiast uczestniczce E. C. (1) w dniu 6 lipca 2015 r. Na skutek zażalenia E. C. (2) Sąd Okręgowy w Nowym Sączu postanowieniem z dnia 10 września 2015 r. zmienił powyższe orzeczenie w ten sposób, że wniosek o udzielenie zabezpieczenia oddalił. Odpis postanowienia sądu odwoławczego doręczono pełnomocnikowi E. C. (1) w dniu 9 października 2015 r., natomiast pełnomocnikowi wnioskodawców w dniu 13 października 2015 r.

Pozwem z dnia 13 sierpnia 2015 r. (data wpływu) E. C. (1) wystąpiła przeciwko J. C., S. C. (1), S. C. (2), D. C., E. C. (1) o ochronę swojej własności, to jest działki (...) położonej w W.. Postanowieniem z dnia 16 lutego 2016 r., sygn. akt I C 433/15 tut. Sąd zawiesił przedmiotowe postępowanie z uwagi na toczącą się do sygn. akt I Ns 567/15 sprawę o stwierdzenie zasiedzenia służebności drogi koniecznej.

Z kolei J. C., S. C. (1) oraz S. C. (2) pozwem z dnia 26 października 2015 r. (data prezentaty sądowej) skierowanym przeciwko E. C. (1) wystąpili o ochronę posiadania służebności szlaku drożnego przez działkę nr (...), wnosząc jednocześnie o udzielenie zabezpieczenia roszczenia. Postanowieniem z dnia 6 listopada 2015 r., sygn. akt I C 577/15 tut. Sąd udzielił powodom zabezpieczenia roszczenia do czasu prawomocnego zakończenia postępowania poprzez nakazanie pozwanej E. C. (1) wydanie powodom J. C., S. C. (1) i S. C. (2) kluczy do bramy, położonej na działce nr (...) w W. i szlabanu, położonego na granicy działek (...) w W. oraz zakazanie pozwanej czynienia powodom i osobom reprezentującym ich prawa jakichkolwiek przeszkód w swobodnym przejeździe i przechodzeniu po istniejącym na działce nr (...) w W. szlaku drożnym, w tym stawiania ogrodzeń, progów zwalniających oraz czynienia im jakichkolwiek innych utrudnień. Powyższe postanowienie wraz z klauzulą wykonalności zostało doręczone pełnomocnikowi powodów w dniu 12 listopada 2015 r. Ponadto J. C. w dniu 10 listopada 2015 r. osobiście w budynku sądu odebrał odpis tego postanowienia. Natomiast E. C. (1) odpis powyższego orzeczenia odebrała w dniu 10 listopada 2015 r.

Na skutek zażalenia stron Sąd Okręgowy w Nowym Sączu postanowieniem z dnia 20 stycznia 2016 r. zmienił pkt. I tego orzeczenia w ten sposób, że udzielił powodom zabezpieczenia roszczenia przez zakazanie pozwanej E. C. (1) zamykania skrzydeł bramy wjazdowej usytuowanej na szlaku drożnym przebiegającym po działce nr (...), położonej w W. oraz przez zakazanie pozwanej czynienia powodom i osobom reprezentującym ich prawa jakichkolwiek przeszkód w swobodnym przejeździe i przechodzeniu po istniejącym szlaku drożnym, położonym na działce nr (...) w W. - na czas trwania niniejszego postępowania.

Przebieg granicy pomiędzy nieruchomością powódki i pozwanego jest sporny i do chwili obecnej nie został formalnie wyznaczony. W dniu 10 listopada 2015 r. P. O. oraz poproszony do pomocy F. W., około godziny 9:00 przystąpili do prac związanych z osadzeniem dwóch metalowych słupków, które miały być wykorzystane do rozciągnięcia metalowej siatki, celem odgródzenia nieruchomości. Powódka wskazała miejsce, w którym powinny zostać wkopane słupki, a ich lokalizacja była zbliżona do poprzednio znajdującego się na gruncie szlabanu, to jest miejsca, gdzie szlak drożny, z którego korzystał pozwany, dochodzi do należącego do niego gruntu. Pracujący najpierw, na odcinku około 2 do 3 metrów, usunęli znajdujące się na szlaku drożnym utwardzenie, a następnie przystąpili do wykopywania w ziemi otworów pod słupki. Po wybraniu ziemi, otwory zostały zalane betonem, w którym osadzono dwa metalowe słupki, po obu stronach przejazdu, z którego korzysta pozwany, bezpośrednio przy widocznych na gruncie śladach przejazdów. Dodatkowo obok słupków, od strony gruntu powódki, pracujący zasadzili dwie tuje. Były

to około pięcioletnie krzewy, wykopane uprzednio ze znajdującego się w pobliżu miejsca pierwotnego zasadzenia. Prace były wykonywane przez około 4 godziny. F. W. za swoją pracę otrzymał wynagrodzenie w wysokości 100 zł.

W związku z telefoniczną informacją od swojej żony, pozwany pojawił się na miejscu prac pomiędzy godziną 9:00 a 10:00 i podchodząc do pracujących powiedział, że prace nie mają sensu, gdyż ma on postanowienie z Sądu o zabezpieczeniu, a ponadto brak jest rozgraniczenia działek. P. O. i F. W. nie zwrócili uwagi na interwencję pozwanego i kontynuowali pracę. W momencie, gdy osadzono słupki, pozwany ponownie podszedł do pracujących i powołując się na zabezpieczenie, wyciągnął słupki z betonu, a następnie oparł je o pobliski gnojownik. J. C. jedynie okazywał kartę postanowienia o zabezpieczeniu, nie podawał jej do rąk pracujących. W tym czasie powódka wezwała na interwencję patrol policji, a pozwany przybyłym na miejsce funkcjonariuszom podał do odczytania postanowienie o zabezpieczeniu. Pozwany w trakcie interwencji zwrócił także uwagę na konieczność usunięcia krzewów, które mogłyby utrudniać przejazd. Wobec braku reakcji ze strony powódki, już po odjeździe patrolu policji, pozwany samodzielnie usunął tuje i podobnie jak słupki, oparł je o gnojownik.

Odcinek przejazdu, z którego zostały usunięte płytki szamotowe, został przez pozwanego ponownie utwardzony. Z kolei P. O., następnego dnia po zdarzeniu ponownie zasadził tuje w miejscu, w którym rosły pierwotnie. Na przełomie maja i czerwca 2016 r. tuje zaczęły żółknąć, by ostatecznie zupełnie uschnąć. W związku z obumieraniem krzewów, na zgłoszenie J. C., miała miejsce interwencja policji.

Postanowieniem z dnia 8 września 2016 r., sygn. akt II W 130/16 Sąd Rejonowy w Gorlicach z uwagi na brak znamion wykroczenia, umorzył postępowanie przeciwko J. C., obwinionemu o to, że w dniu 10 listopada 2015 r. około godziny 13:00 w W. dokonał uszkodzenia dwóch betonowych podstaw, słupków ogrodzeniowych oraz wyrwał dwie tuje o wysokości 160 cm każda, powodując ich uszkodzenie w wyniku czego spowodował szkodę o łącznej wartości 154,40 zł na szkodę E. C. (1).

Oceniając stan faktyczny Sąd Rejonowy stwierdził, że powództwo E. C. (1) jest bezzasadne. Zgodnie z art. 415 k.c. kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Przesłankami odpowiedzialności opartej na podstawie powyższego przepisu w związku z art. 361 k.c. są: szkoda, zachowanie - w postaci działania bądź zaniechania własnego o charakterze zawinionym, a więc obiektywnie bezprawnego a zarazem subiektywnie nagannego (choćby popełnionego z winy nieumyślnej) oraz istnienie związku przyczynowego o charakterze adekwatnym pomiędzy szkodą a działaniem bądź zaniechaniem szkodzącym. Jako zawinione mogą być kwalifikowane wyłącznie zachowania bezprawne, za które uznaje się czyny zakazane przez przepisy prawa, zachowania sprzeczne z zasadami współżycia społecznego albo dobrymi obyczajami. W realiach niniejszej sprawy nie sposób przypisać pozwanemu bezprawności jego działaniom, a jak wyżej wskazano tylko bezprawne działanie mogło rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą po stronie pozwanego. Zauważyć bowiem należy, iż w związku z licznymi postępowaniami sądowymi toczącymi się pomiędzy stronami, w niniejszej sprawie nie było sporu, iż pozwany od dłuższego czasu dojeżdża do swojej posesji korzystając ze szlaku drożnego przebiegającego po nieruchomości powódki, a więc należało go uznać za posiadacza służebności przejazdu. O ocenie takiej przesądza art. 352 k.c., który stanowi, że kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności, a do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy. Mając na uwadze powyższe, uznać należało, iż powódka w sposób bezprawny naruszyła posiadanie powoda i posadowiła przy krawędzi szlaku drożnego metalowe słupki oraz tuje, które jak widać na załączonych fotografiach ze względu na ich umiejscowienie tuż przy pasach jezdnych, uniemożliwiały pozwanemu przejazd w dotychczasowym zakresie, nosząc się w następnej kolejności z zamiarem odgródzenia swojej posesji poprzez założenie siatki. Pozwany usuwając w sposób niezwłoczny słupki i krzewy dokonał przywrócenia swojego posiadania, a więc działał w sposób zgodny z prawem w tym w szczególności z art. 343 § 2 k.c., gdyż wszystkie przesłanki zawarte w tym przepisie zostały zachowane (niezwłoczność, brak stosowania przemocy). Działanie w ramach dozwolonej samopomocy jest działaniem w granicach prawa, a zatem nie może w wyniku takiego działania powstać odpowiedzialność odszkodowawcza na podstawie przepisów o czynach niedozwolonych. Ewentualna szkoda jakiej doznała powódka osadzając słupki i tuje w sporny grunt jest skutkiem jej własnego czynu niedozwolonego, a nie działania pozwanego. Pozwany nie miał obowiązku godzić się na skutki naruszenia jego posiadania przez powódkę, a przywracając sobie posiadanie w ramach dozwolonej samopomocy

uzyskał stan nieprzerwanego posiadania. Ponadto należy zwrócić uwagę, iż w dniu zdarzenia powód dysponował wykonalnym postanowieniem w przedmiocie zabezpieczenia, wydanym w sprawie do sygn. akt I C 577/15, w którym Sąd wprost zakazał E. C. (1) czynienia przeszkód, między innymi J. C. w swobodnym korzystaniu z istniejącego szlaku drożnego, w tym stawiania ogrodzeń, progów zwalniających oraz czynienia jakichkolwiek innych utrudnień. Pozwany interweniując powoływał się na treść przedmiotowego postanowienia, co tym bardziej powinno skłonić powódkę, czy też osoby działające na jej polecenie, do zaprzestania jakichkolwiek prac na spornym gruncie. W świetle powyższego żądanie powódki uznać należało za bezzasadne, a w związku z tym postępowanie dowodowe zmierzające do wyliczenia wartości szkody było zbędne, dlatego powództwo podlegało oddaleniu, o czym orzeczono jak w pkt. I wyroku na podstawie powołanych przepisów. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. obciążając nimi powódkę, która przegrała proces, pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu (art. 108 § 1 k.p.c.).

Apelację od w/w orzeczenia wniosła powódka i zarzucając:

„ 1) naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia a mianowicie art. 233 §1 k.p.c. poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów i nienależytą ocenę i rozważenie materiału dowodowego, co doprowadziło zdaniem apelującej do poczynienia przez Sąd dowolnych ustaleń faktycznych polegających na przyjęciu, że działanie powódki było bezprawne w związku z wypowiedzią pozwanego o wydaniu przez Sąd Rejonowy postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, co zdaniem Sądu I instancji wywołuje skutki jak doręczenie orzeczenia,

2) naruszenie prawa materialnego a mianowicie art. 343 §1 i 2 k.c. poprzez niezasadne zastosowanie dyspozycji tych przepisów do rozpoznawanej sprawy a w szczególności niesłusznym uznaniu, że okoliczności sprawy jak nie doręczenie powódce postanowienia o zabezpieczeniu przed rozpoczęciem robót ziemnych i zachowanie pozwanego polegające na nieokazywaniu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia uprawniało go do zniszczenia mienia wskutek swojego działania i podjętego rzekomo w ramach samopomocy,

3) naruszenie art. 32 i 45 Konstytucji poprzez pozbawienie prawa do równego traktowania stron jak również poprzez pozbawienie prawa do dochodzenia roszczeń”

wniosła o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa względnie o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Na wstępie należy stwierdzić, że w sprawie nie stwierdzono uchybień skutkujących nieważnością postępowania a które Sąd drugiej instancji winien uwzględnić z urzędu. Apelacja powódki nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem zarzuty w niej zawarte są niezasadne. W szczególności powódka nie wykazała, aby Sąd Rejonowy naruszył art. 233 §1 k.p.c. i dokonał błędnych ustaleń faktycznych. W tym miejscu należy przypomnieć, że ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji są konsekwencją dokonanej przez ten Sąd oceny dowodów, która nie należy do stron, ale do wyłącznej kompetencji sądu orzekającego. Ocena wiarygodności i mocy dowodów przeprowadzonych w sprawie wyraża istotę sądenia w części dotyczącej ustalenia faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwstawnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia się ze świadkami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Kontrola instancyjna oceny dowodów sprowadza się do sprawdzenia czy ocena ta nie wykazuje błędów natury faktycznej (niezgodności z treścią dowodów, pominięcia pewnych dowodów), lub logicznej (błędności rozumowania i wnioskowania) albo czy nie jest sprzeczna z doświadczeniem życiowym lub wskazaniem wiedzy. Jeżeli z materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi zostać zaakceptowana. Skuteczne postawienie przez stronę apelującą zarzutu wadliwej i nieprawidłowej, a w konsekwencji dowolnej oceny dowodów, wymagało wykazania, że Sąd Rejonowy uchybił zasadom oceny dowodów objętych treścią art. 233 § 1 k.p.c., wskazania realnych przyczyn, dla których ocena Sądu nie spełnia wymogów tego przepisu. Apelacja powódki wymogu powyższego nie spełnia. Przeważająca część uzasadnienia apelacji stanowi powielenie ustaleń i ocen zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i dopiero na końcu siódmej strony apelacji zaczyna się argumentacja apelującej mająca uzasadniać zarzuty apelacji. Argumentacja ta nie może odnieść

zamierzonego skutku z kilku powodów. Po pierwsze w przedmiotowej argumentacji w istocie brak jakiegokolwiek uzasadnienia dla zarzutów z punktów 1 - 3 apelacji. Po drugie przedmiotowa argumentacja opiera się na zupełnie błędnym założeniu, że Sąd Rejonowy przyjął bezprawność działania powódki na tej podstawie, że otrzymała postanowienie Sądu Rejonowego o zabezpieczeniu wydane w sprawie o ochronę posiadania przed rozpoczęciem robót. Nic takiego bowiem z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia nie wynika. Sąd Rejonowy wcale nie ustalił, że powódka otrzymała odpis orzeczenia o zabezpieczeniu przed rozpoczęciem robót a jedynie ustalił, że pozwany informował powódkę, że takim postanowieniem dysponuje. Sąd Rejonowy wyraźnie wskazał także, z czego wywodzi bezprawność działania powódki a mianowicie z treści przepisów Kodeksu cywilnego o ochronie posiadania. Ustalona przez Sąd Rejonowy okoliczność, że pozwany informował powódkę, iż uzyskał zabezpieczenie powództwa o ochronę posiadania - choć przywołana przez Sąd Rejonowy- to w istocie nie miała żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia. Powodem oddalenia powództwa było bowiem to, że Sąd Rejonowy ocenił zachowanie powódki polegające na tym, że w miejscu dotychczasowego szlaku przejazdowego do nieruchomości pozwanego poleciła wsadzić tuje i słupki ogrodzeniowe jako bezprawne a zachowanie pozwanego polegające na niezwłocznym usunięciu z ziemi dwóch drzewek tui i usunięciu z niezastygłego betonu dwóch słupków ogrodzeniowych jako działanie zgodne z prawem. Podstawą takiej oceny były przepisy Kodeksu cywilnego o ochronie posiadania rzeczy znajdujące odpowiednie zastosowanie do ochrony posiadania służebności. Najistotniejszą kwestią dla oceny żądania pozwu było ustalenie, czy pozwany był posiadaczem służebności, czy powódka posiadanie to samowolnie naruszyła i czy pozwany usuwając tuje i słupki ogrodzeniowe działał w warunkach tzw. dozwolonej samopomocy.

Jeśli chodzi o posiadanie służebności to jest ono zdefiniowane w art. 352 k.c., zgodnie z którym, kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności jest posiadaczem służebności. Pozwany niewątpliwie jest posiadaczem służebności, albowiem od dawna korzystał z przejazdu i przechodu przez działkę powódki. Okoliczność ta była w zasadzie niesporna. W tym miejscu warto przytoczyć fragment odpowiedzi na pozew złożonej przez E. C. (1) w sprawie I C 577/15 w której w/w stwierdza, że powodowie tj. J., S. i S. C. (2) „zaczęli korzystać z działki pozwanej bez jej zgody w zakresie przejazdów dopiero od czasu nabycia przez nich samochodów i innych pojazdów mechanicznych tj. dopiero od około 15 lat wstecz.”(k. 29 akt sprawy I C 577/15). Powyższe stwierdzenie potwierdza ocenę Sądu o posiadaniu służebności a ocena ta rodzi określone konsekwencje. Po pierwsze w myśl art. 342 k.c. nie wolno naruszać samowolnie posiadania. E. C. (1) składając zeznania w niniejszej sprawie przyznała, że poleciła postawienie słupków ogrodzeniowych i posadzenie tui w miejscu przebiegu szlaku dojazdowego do siedliska pozwanego celem ogrodzenia swojej działki. Oczywiście jest, że w konsekwencji tych działań powódki pozwany utraciłby możliwość dojazdu do siedliska dotychczasowym szlakiem. Powyższe daje podstawę do oceny, że działania powódki naruszały posiadanie służebności przez pozwanego. Działania ta zarazem były samowolne a w konsekwencji bezprawne. E. C. (1) nie dysponowała bowiem żadnym orzeczeniem sądowym, które uprawniałoby ją do takiego działania ani orzeczeniem zakazującym pozwanemu korzystanie z jej nieruchomości w zakresie przejścia i przejazdu. W tym miejscu warto podkreślić, że zawarte w uzasadnieniu apelacji twierdzenie, że wytoczenie przez powódkę powództwa o ochronę własności wyłącza skuteczność zarzutu pozwanego o samowolnym naruszeniu posiadania służebności nie ma jakiegokolwiek oparcia w przepisach prawa i jako takie nie może odnieść zamierzonego skutku.

Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił, że usuwając tuje i słupki ogrodzeniowe pozwany działał w warunkach dozwolonej samopomocy opisanej w art. 343 §2 k.c., albowiem zachowanie to nastąpiło bezpośrednio po posadzeniu tui i wykonaniu słupków i jednocześnie pozwany nie dopuścił się przemocy wobec jakiegokolwiek osoby. Podkreślenia wymaga, że art. 343 §2 k.c. stosuje się także do posiadania służebności a to na zasadzie art. 352 §2 k.c.

Podsumowując należy stwierdzić, że apelująca nie zdołała obalić prawidłowości oceny prawnej żądania pozwu dokonanej przez Sąd Rejonowy, dlatego też na zasadzie art. 385 k.p.c. orzeczono jak w pkt 1. sentencji.

W pkt 2. orzeczono na zasadzie art. 98 §1 k.p.c. w związku z art. 108 §1 k.p.c.

(...)

(...)